

การพัฒนานวัตกรรมช่วยการออกแบบทัศนศิลป์
เพื่อสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย

The development of innovative in visual design
to create Thai traditional medicine image

อรัญ วานิชกร¹
Aran Wanichakorn

¹ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบทัศนศิลป์
คณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างและออกแบบเครื่องมือเพื่อใช้ในการออกแบบองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทย เพื่อช่วยสร้างภาพลักษณ์และการจดจำที่ดีให้แก่การแพทย์แผนไทย โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยเริ่มตั้งแต่การศึกษา เรื่องราว ประวัติความเป็นมาความสำคัญของการแพทย์แผนไทย โดยสรุปและคัดเลือกข้อมูลอัตลักษณ์การแพทย์แผนไทยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ จากนั้นลดทอนรูปแบบและสร้างเป็นเครื่องมือมาตรฐานการออกแบบงานออกแบบทัศนศิลป์ เพื่อสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย จากนั้นทดลองใช้เครื่องมือด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งสปาแพทย์แผนไทย โดยนักออกแบบผลิตภัณฑ์ ผลของการออกแบบเครื่องมือช่วยในการออกแบบทัศนศิลป์เพื่อสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทยช่วยสร้างเอกภาพในการออกแบบเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถลดระยะเวลาในการออกแบบได้เป็นอย่างดีซึ่งเป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับนักออกแบบในการออกแบบภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทยเพื่อสู่สากลต่อไป

คำสำคัญ: การออกแบบผลิตภัณฑ์, ผลิตภัณฑ์ในสปา, แพทย์แผนไทย

Abstract

The objective of this research is to create and design the instrument used in design of Thai traditional medicine-related element in order to help build good cognition and image to Thai traditional medicine. The research methodology started from study on story, history and significance of Thai traditional medicine, conclusion and selection of identity data of Thai traditional medicine together with the expert, and format reduction and creating into standard design instrument for visual arts work in order to build Thai traditional medicine image. Then, the instrument was tested by product design of Thai traditional medicine

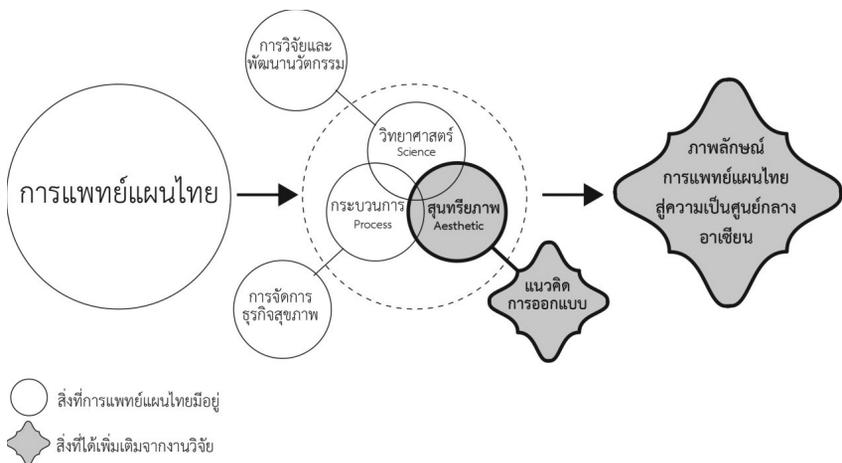
spa decoration by product designer. The result of the instrumental design helped in designing visual arts for Thai traditional medicine image and helped in building effective group design integrity, enabling to well reduce design time and being a proper alternative for designer in designing Thai traditional medicine image into universe henceforth.

Keywords: Product Design, Spa Products, Thai traditional medical

บทนำ

ในอดีตการแพทย์แผนไทยเป็นการแพทย์กระแสหลักที่มีความสำคัญกับสุขภาพชีวิตและสังคมไทยเป็นอย่างมาก โดยได้รับการถ่ายทอดจากประเทศที่มีอารยธรรมเก่าแก่ในแถบตะวันออก ได้แก่ ประเทศอินเดีย และประเทศจีนโดยพุทธศาสนา ก่อนถูกรุกรานทางวัฒนธรรมจากชาติตะวันตก การแพทย์แผนไทยจึงถูกกักกัน และหายไปจากสังคมไทยเป็นเวลากว่า 100 ปี จนยุคสมัยปัจจุบัน ที่ทั่วโลกหวนกลับมาใส่ใจในภูมิปัญญาดั้งเดิมและวัฒนธรรมท้องถิ่นอีกครั้ง จากกระแสความต้องการความแตกต่างและอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม ตลอดจนการหวนระลึกถึงอดีต (Nostalgia) ระบบสุขภาพการแพทย์ก็เช่นเดียวกันกับวัฒนธรรมอื่นๆ การแพทย์แผนไทยกลับมาได้รับความสนใจ และเป็นที่ต้องการอีกครั้งหนึ่ง ทั้งจากชาวไทยและชาวต่างประเทศ (คมสัน ทินกร, 2555) จะเห็นได้จากมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากมายที่เข้ามาท่องเที่ยวเพื่อการดูแลสุขภาพแบบดั้งเดิม เช่น ในสปาการแพทย์แผนไทยต่างๆ ตลอดจนนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งได้เห็นคุณค่าและความสำคัญที่จะศึกษาด้านหัตถเวชกรรมไทยอย่างจริงจังที่วัดพระเชตุพนมิ่งคลาราม (วัดโพธิ์) หากแต่ภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทยได้ซำรุดทชุดโรมลงเป็นอย่างมากในสายตาของคนรุ่นใหม่ ถูกมองว่าโบราณเก่าและล้าหลัง ไม่เชื่อมั่นในมาตรฐานที่มีอยู่ อีกทั้งการหัตถเวชกรรมไทยหรือการนวดไทย ถูกใช้ประโยชน์ไปในทางแอบแฝง ภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทยโดยรวมในสายตาของคนไทยเอง และนักท่องเที่ยวต่างชาติ จึงถูกมองอย่างคลุมเครือ ไม่มั่นใจในประสิทธิภาพ ทั้งที่มีการพัฒนาบุคลากรทางการ

แพทย์แผนไทยทุกระดับ ด้านการศึกษามีการศึกษาตั้งแต่ระดับปฏิบัติการจนถึงระดับปริญญาเอกด้านการแพทย์แผนไทยประยุกต์ มีแผนนโยบายที่จะให้การแพทย์แผนไทยมีการบูรณาการใช้ในโรงพยาบาลของรัฐบาลในทุกตำบลของประเทศ ด้านการจัดการดูแลโดย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข มีการออกกฎเกณฑ์มาตรฐานบุคคลากรและสถานที่ให้บริการ ดังนั้นจึงเชื่อมั่นได้ในการพัฒนาด้านคุณภาพของการให้บริการ หากแต่ภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย กลับยังไม่ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร การใช้บริการยังอยู่ในกลุ่มผู้สูงอายุ ยังขาดรูปแบบของการออกแบบที่มีความเหมาะสมกับกลุ่มคนรุ่นใหม่ และรูปแบบภาพลักษณ์ที่มีความร่วมสมัย เพื่อขยายฐานลูกค้าผู้ใช้บริการเพิ่มขึ้นสู่คนรุ่นใหม่ ประกอบกับภาพลักษณ์ของสถานที่ให้บริการทางสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทยนั้น ยังมีความแตกต่างกันในด้านการออกแบบเป็นอย่างมาก ยากจะแยกแยะได้อย่างชัดเจนว่า สภาหรือสถานที่ให้บริการทางการแพทย์แผนไทยใดเป็นรูปแบบไทยอย่างแท้จริง

ภาพที่ 1 องค์ประกอบส่วนที่ขาดในการจัดการด้านภาพลักษณ์และสุนทรียภาพที่มา (อริญ วานิชกร, 2556)

ดังนั้นการออกแบบทัศนศิลป์เพื่อปรับและยกระดับภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทยโดยภาพรวม จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยการวิจัยครั้งนี้มุ่งไปที่การพัฒนาเครื่องมือหรือ การพัฒนานวัตกรรมช่วยในการออกแบบทัศนศิลป์เพื่อสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย ให้นักออกแบบกลุ่มใหญ่ได้เข้าใจอัตลักษณ์ และตระหนักถึงคุณค่า และช่วยการออกแบบให้ภาพรวมมีภาพลักษณ์ที่เป็นเอกภาพ เพื่อสร้างการจดจำภาพลักษณ์ใหม่ที่ดี และช่วยส่งเสริมและกระตุ้นความต้องการเรียนรู้เรื่องราว ประวัติศาสตร์ตลอดจนยังเป็นการส่งเสริมภาพลักษณ์การท่องเที่ยวทางสุขภาพให้กับประเทศไทยอีกทางหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาสร้างและออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการออกแบบองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์แผนไทย เพื่อช่วยสร้างภาพลักษณ์และการจดจำที่ดีให้แก่การแพทย์แผนไทย

นิยามศัพท์เฉพาะ

นวัตกรรมช่วยการออกแบบทัศนศิลป์ หมายถึง องค์ความรู้ที่พัฒนาเป็นเครื่องมือ เพื่อช่วยในการออกแบบองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย ให้ง่าย สะดวกและมีเอกภาพในการออกแบบมากขึ้น

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มนิสิตสาขาการออกแบบผลิตภัณฑ์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ชั้นปีที่ 2 ปีการศึกษา 2557 ในการทดลองถ่ายทอดนวัตกรรม

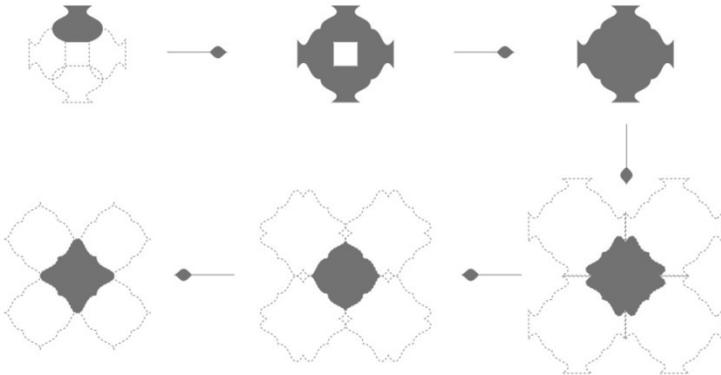
วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนานวัตกรรมช่วยการออกแบบทัศนศิลป์เพื่อสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย” เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “อัตลักษณ์หัตถ

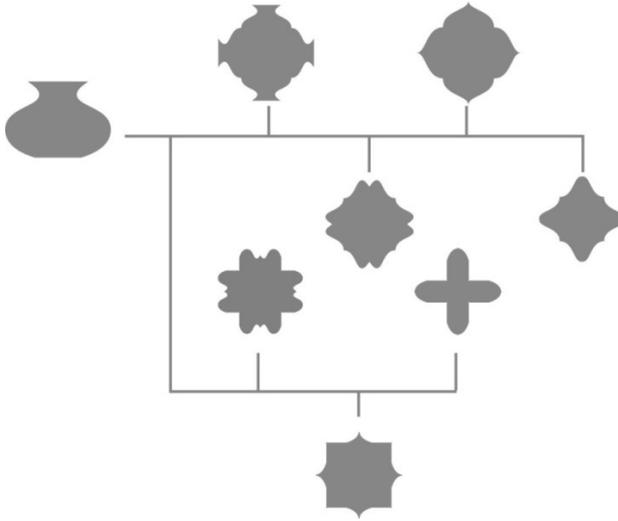
เวชกรรมไทยสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ในสปาร่วมสมัย” โดยใช้ การศึกษาภาพเอกสารโดยรวบรวมเรื่องราว ประวัติความเป็นมาความสำคัญของการแพทย์แผนไทย การลงพื้นที่ฝังตัวเพื่อสร้างองค์ความรู้ด้วยการเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการปรับภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย ในฐานะนักออกแบบร่วมประชุมกลุ่มร่วมสรุปและคัดเลือกข้อมูลสำคัญ และอัตลักษณ์การแพทย์แผนไทยร่วมกับผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์เพื่อการออกแบบและสร้างต้นแบบภาพลักษณ์ร่วมสมัยการแพทย์แผนไทย แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน คือ การสังเคราะห์ฐานข้อมูล ภาพสัญลักษณ์ที่ทรงอิทธิพลต่อการสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย 4 ด้าน จากคำสำคัญ (Keywords) โดยวิเคราะห์แนวความคิด สัญลักษณ์ ความหมายตรง ความหมายแฝง รูป ธรรม นามธรรมวิเคราะห์องค์ประกอบการออกแบบ โดยวิเคราะห์รูปธรรมลดทอนเป็นเส้น จากองค์รวมสู่องค์ประกอบส่วนย่อยของเส้น และรูปทรง สู่การสร้างรูปร่าง 2 มิติ และ 3 มิติปรับเปลี่ยนรูปร่างรูปทรง จัดเก็บเป็นฐานข้อมูล สร้างเป็นเครื่องมือมาตรฐานการออกแบบงานออกแบบทัศนศิลป์เพื่อสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย จากนั้นทดลองใช้เครื่องมือโดยผู้วิจัยทดลองออกแบบภาพสัญลักษณ์การแพทย์แผนไทยและทีมนักออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยการออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งสปาแพทย์แผนไทย (อรัญ วานิชกร, 2557ข)

และจากการศึกษา ภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย : การออกแบบสู่ความเป็นศูนย์กลางประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยได้ฐานข้อมูลองค์ความรู้ (อรัญ วานิชกร, 2557ก) และเครื่องมือนวัตกรรมช่วยการออกแบบทัศนศิลป์เพื่อสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทยสำหรับประยุกต์ใช้สำหรับการออกแบบโดยวิธีการจัดเตรียมฐานข้อมูลรูปร่างเพื่อใช้ในการออกแบบ ผู้วิจัยสามารถแบ่งรูปร่างได้ 2 ประเภท ได้แก่ รูปร่างเพื่อการสื่อความหมาย และรูปร่างนามธรรมเพื่อใช้ในการออกแบบต่อยอดต่อไป โดยกระบวนการหรือวิธีการที่นำเสนอนี้ จะเป็นการลดทอนรูปทรงจากรูปธรรมสู่นามธรรม เพื่อความเป็นสากลและจัดเตรียมไว้ใช้ในการออกแบบจากรูปร่างสู่รูปทรงต่อไป หรือจาก 2 มิติ สู่ 3 มิติ โดยมีขั้นตอนการสร้างรูปร่างใหม่ด้วยวิธีการตามลำดับต่อไปนี้

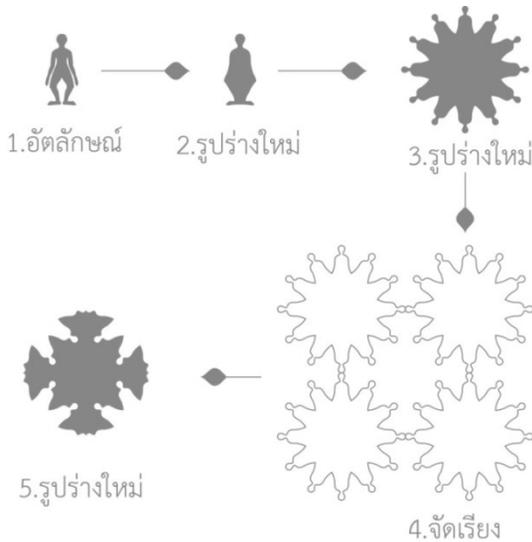
1. อัตลักษณ์ เปลี่ยนภาพหลายเส้นสู่ภาพเงาอัตลักษณ์ (Silhouette) ที่มีรูปร่าง 2 มิติ
2. รูปร่างใหม่ (New shape) การจัดการรูปร่างเพื่อให้เกิดรูปร่างใหม่ (Transform) จากการหมุน การพลิก การบิด การรวมการแยกย่อย ฯลฯ
3. ลวดลายใหม่ (New pattern) การจัดเรียง ทำซ้ำรูปร่าง ให้เกิดลวดลาย (Pattern)
4. รูปร่างใหม่ จะได้รูปร่างใหม่ที่เกิดขึ้นจากตัดกันของรูปร่าง (Intersect)
5. วงซ้ำ (Loop) สู่การจัดเรียงลวดลาย (Pattern) และการตัดกันของรูปร่าง จนกลับมาที่รูปร่างเดิมหรือได้ฐานข้อมูลรูปร่างที่เพียงพอต่อการใช้ในการออกแบบต่อไปดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 การลดทอนอัตลักษณ์จากหม้อยาสู่ภาพนามธรรมเพื่อใช้สำหรับการออกแบบ

ภาพที่ 3 ผังแสดงภาพนามธรรมจากกระบวนการลดทอนและดัดแปลงอัตลักษณ์หม้อยา

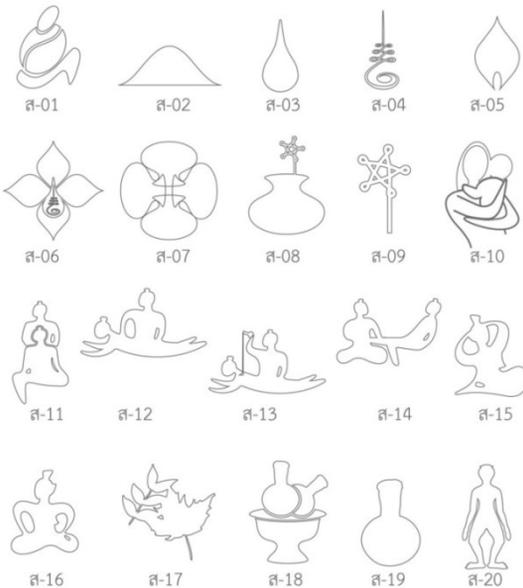

ภาพที่ 4 การลดทอนอัตลักษณ์จากจิตรกรรมฝาผนังวัดโพธิ์สู่ภาพนามธรรมเพื่อใช้สำหรับการออกแบบ

เครื่องมือนวัตกรรมช่วยการออกแบบทัศนศิลป์เพื่อสร้างภาพลักษณ์ การแพทย์แผนไทย

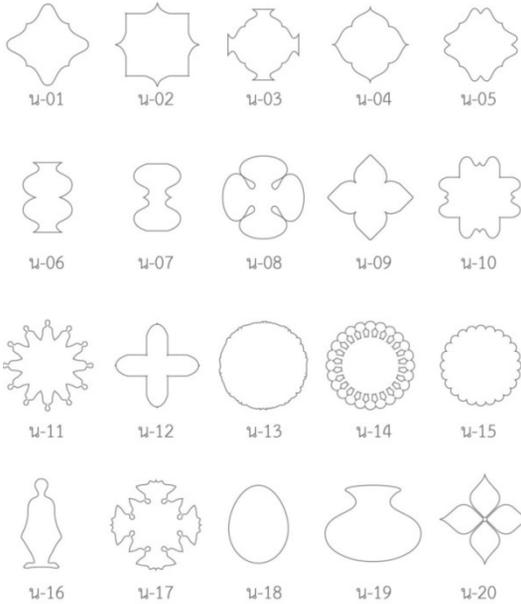
เครื่องมือนี้ประกอบด้วยภาพเพื่อสื่อความหมาย และภาพนามธรรม เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการออกแบบที่มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกัน แต่ผลจากการออกแบบที่ได้จะมีความกลมกลืนเป็นเอกภาพ

ภาพสื่อความหมาย

ภาพที่ 5 กลุ่มรูปทรงอัตลักษณ์เพื่อสื่อความหมาย การแพทย์แผนไทย

ภาพนามธรรม

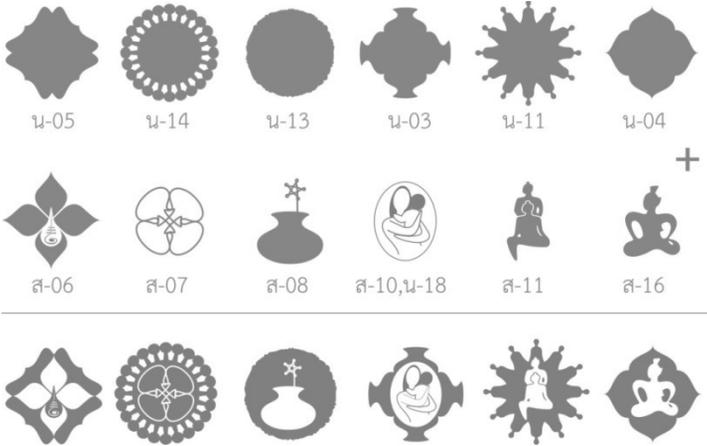
ภาพที่ 6 กลุ่มรูปทรงจากการลดทอนและเปลี่ยนแปลงอัตลักษณ์ เพื่อใช้ในการออกแบบ

ผลการนำไปใช้ในการออกแบบ

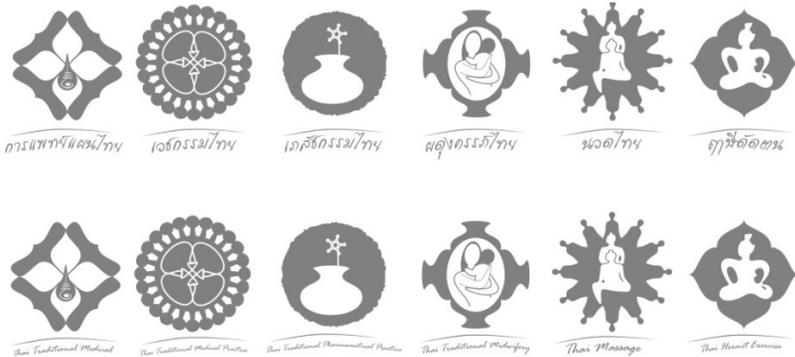
โดยทดลองใช้ในการออกแบบภาพสัญลักษณ์ทางการแพทย์แผนไทยด้านต่างๆ จากการรวมกันของภาพสื่อความหมายและภาพนามธรรมดังนี้

การออกแบบและพัฒนาภาพสัญลักษณ์

ผู้วิจัยได้พัฒนารูปแบบองค์ประกอบต่างๆเพื่อใช้ในการออกแบบ โดยภาพสัญลักษณ์ในแต่ละสาขาในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ออกแบบโดยซ้อนรูปภาพเพื่อสื่อความหมายกับรูปภาพนามธรรม เพื่อสร้างรูปแบบใหม่ ๆ ของภาพสัญลักษณ์ในแต่ละสาขาทางการแพทย์แผนไทย โดยผ่านความเห็นชอบในส่วนของผู้เชี่ยวชาญทางการแพทย์แผนไทย โดยได้แสดงกระบวนการดังนี้

ภาพที่ 7 องค์ประกอบต่างๆเพื่อใช้ในการออกแบบ

ภาพที่ 8 การสรุปการรวมกันของรูปร่าง

ความหมายและความสำคัญภาพลักษณ์กลางแพทย์แผนไทย

ภาพสัญลักษณ์การแพทย์แผนไทย(กลาง) ภาพนามธรรมสัญลักษณ์แทนการแพทย์แผนไทยกลาง ความหมายคือ อุดมโลม สื่อถึงการแพทย์ที่อิงหลักพระพุทธศาสนา (ประภัสสร เจียมบุญศรี, 2555) ดอกไม้ 4 กลีบและลวดลายไทยแสดงถึงอัตลักษณ์ความเป็นไทย และ 4 สาขาการแพทย์แผนไทย รูปหยดน้ำ แสดงถึง

ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๑ มกราคม-มิถุนายน ๒๕๕๙

การบำบัดรักษาความอ่อนคลายแบบองค์รวม ทั้งกายและใจ

ภาพสัญลักษณ์เวชกรรมไทย ภาพวัตถุสัญลักษณ์ หม้อยาไทยหมุน ซ้อนกัน 4 ชั้น ทำให้เกิดรูปแบบคล้ายดอกไม้หรือจิ้งหะที่พอดีทำให้คล้ายกับยันต์ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของความเชื่อและวัฒนธรรม ก่อให้เกิดความงามและความศรัทธาร่วมกัน พื้นหลังรูปลูกประคบหมุนวนจนเกิดภาพดอกไม้ แสดงความเป็นธรรมชาติบำบัดอย่างแท้จริงของการบำบัดรักษาโดยการแพทย์แผนไทย

ภาพสัญลักษณ์เภสัชกรรมไทย ภาพวัตถุสัญลักษณ์ หม้อยาไทยปักเฉลว คือความเชื่อที่มีมาตั้งแต่อดีตที่เชื่อว่าเฉลวจะขับไล่สิ่งชั่วร้าย และภูติผีหรือสิ่งไม่ดีให้ออกไป ส่วนพื้นหลังเป็นรูปใบบัวบกซึ่งเป็นหนึ่งในพืชสมุนไพรแซมเขียวของไทย

ภาพสัญลักษณ์ผดุงครรภ์ไทย ภาพบุคคลและวัตถุสัญลักษณ์ ภาพแม่และเด็ก อยู่ในเปลือกไข่ ห่อหุ้ม ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของการอบในกระโจมสมุนไพร พื้นหลังเป็นภาพหม้อเกลือ หรือหม้อตาลสีแดง ใช้ในการอบสมุนไพรด้วยความร้อน

ภาพสัญลักษณ์หัตถเวชกรรมไทย ภาพบุคคลสัญลักษณ์กำลังนวด คอบ่า ไหล่ ซึ่งเป็นท่าหนึ่งนวดหนึ่งของหัตถเวชกรรมไทย พื้นหลังเป็นจุดนวด จิตรกรรมไทยในวัดโพธิ์ ซึ่งเป็นที่รู้จักและได้ขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำโลกของภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก

ภาพสัญลักษณ์ฤษีัตตตน(ท่ากายบริหารด้วยตนเอง) ภาพบุคคลสัญลักษณ์ ฤษีัตตตน ซึ่งเป็นท่าหนึ่งในกายบริหารด้วยตนเอง ภาพพื้นหลังเป็นลักษณะลายไทย เพื่อแสดงอัตลักษณ์ความเป็นไทย

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้จากการทดลองนำเครื่องมือนวัตกรรมช่วยในการออกแบบทัศนศิลป์เพื่อสร้างภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทยไปใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ตกแต่งภายในสปาพร้อมสมัยโดยกลุ่มนักออกแบบได้แก่นักศึกษาคงสำราญและณัฐวุฒิ เทียวต่อสกุล โดยได้ทดลองออกแบบจากเครื่องมือดังกล่าว เป็นผลิตภัณฑ์ตกแต่งภายในสปาพร้อมสมัยได้ผลของการออกแบบดังนี้

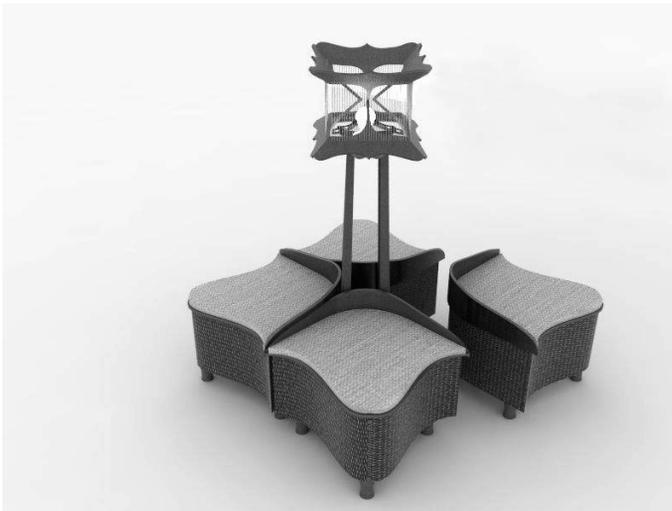
ภาพที่ 9 ผู้วิจัยประชุมร่วมกับนักออกแบบผลิตภัณฑ์

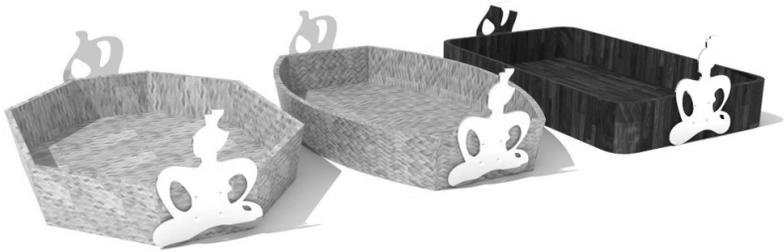
ภาพที่ 10 การออกแบบชุดภาชนะชงชาและถ้วย จากภาพนามธรรม น-16

ภาพที่ 11 การออกแบบภาชนะกำยาน จากภาพนามธรรม น-16

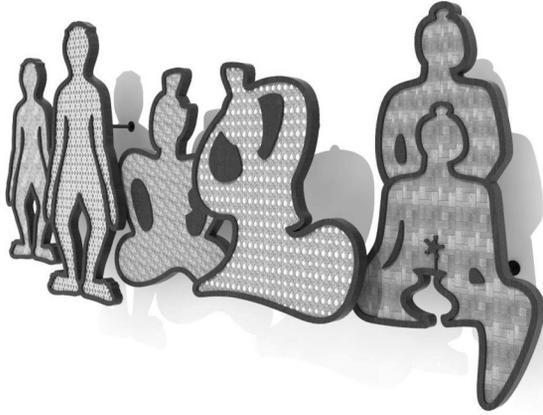
ภาพที่ 12 การออกแบบชุดเฟอร์นิเจอร์เก้าอี้ โคมไฟเพื่อใช้ในการตกแต่งสถานที่ให้บริการสปาจากภาพนามธรรม น-01

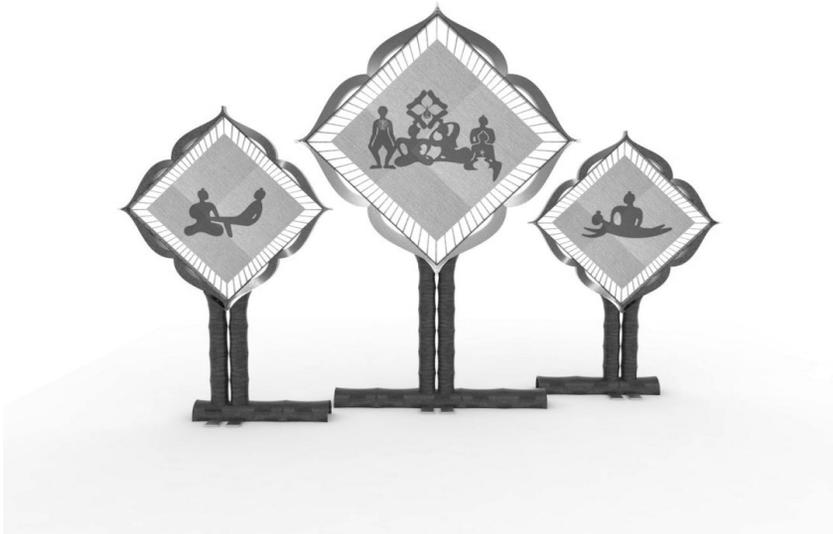
ภาพที่ 13 การออกแบบชุดถาดรองภาชนะใส่สมุนไพรในการให้บริการสปาจากภาพสื่อความหมาย ส-15

ภาพที่ 14 การออกแบบโต๊ะกลางในการให้บริการสปาจากภาพนามธรรม น-05

ภาพที่ 15 การออกแบบศิลปะตกแต่งผนังเพื่อสื่อความหมายเรื่องราวหัตถเวชกรรม
ไทยจากภาพสื่อความหมาย ส-20, ส-16, ส-15, ส-11, ส-08

ภาพที่ 16 การออกแบบฉากกั้นระหว่างเตียงนวด หรือเก้าอี้นวดภายในสปาภาพ
นามธรรม น-04พร้อมผ้าทอลวดลายภาพสัญลักษณ์การแพทย์แผนไทย
เพื่อใช้สื่อความหมายและสร้างบรรยากาศของการตกแต่งภายในสปา

อภิปรายผลการวิจัย

ผลงานออกแบบที่ได้ช่วยให้เกิดเอกภาพ (Unity) ของรูปลักษณ์ รูปทรง ตลอดจนสีเส้นจากวัสดุที่เป็นสีจากธรรมชาติ สามารถลดเวลาในการออกแบบได้เป็นอย่างมาก ตั้งแต่ลดเวลาในการค้นหาข้อมูลแรงบันดาลใจ (Mood Board) การคิดรูปแบบและร่างภาพ (Sketch Design) เป็นการออกแบบที่สอดคล้องกับแนวทางรูปแบบมาก่อนประโยชน์ใช้สอย (Function follow form) โดยการเพิ่มประโยชน์ใช้สอยมีความสำคัญน้อยกว่าภาพลักษณ์ที่เป็นเอกภาพและเรื่องราวที่ต้องการสื่อสาร ซึ่งเป็นแนวคิดหนึ่งในการออกแบบ ตลอดจนเครื่องมือนี้ยังสามารถส่งเสริมระบบการทำงานเป็นกลุ่ม (Team Design) ให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันและเกิดการยอมรับความคิดเห็นในการออกแบบร่วมกัน ซึ่งลดความเป็นปัจเจกของนักออกแบบ จาก การสังเกตโดยผู้วิจัย และการสัมภาษณ์เชิงลึกด้านทัศนคติ และประสิทธิภาพในการทำงานของนักออกแบบ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการประยุกต์ใช้เครื่องมือนี้กับภูมิปัญญาและวัฒนธรรมด้านอื่นๆ
2. แม้มีเครื่องมือนวัตกรรมนี้ช่วยให้การออกแบบง่ายขึ้นหากแต่ยังต้องพึ่งพาความคิดสร้างสรรค์ของนักออกแบบด้วย
3. ควรมีการทดลองผลิตต้นแบบจริงเพื่อศึกษาความสอดคล้องของผลงานออกแบบกับวัสดุ และกระบวนการผลิตต่อไป
4. ควรมีการศึกษาความต้องการและประเมินผลความพึงพอใจในผลงานออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ใช้เครื่องมือออกแบบต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- คมสัน ทินกร. (2555, 4 กันยายน). หมอไทย ผู้สืบทอดคลินิกแพทย์แผนไทยหม่อมราชวงศ์สะอาดทินกร. สัมภาษณ์.
- ปภัสสร เจียมบุญศรี. (2555, 17 ตุลาคม). รองอธิบดีกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย. สัมภาษณ์.
- อรัญ วานิชกร. (2556). แนวคิดการออกแบบภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย. หนังสือประกอบการบรรยาย
- นิทรรศการสุนทรียะอภัยภูเบศร ณ อาคารพิพิธภัณฑ์แพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร จังหวัดปราจีนบุรีวันที่ 22 ธันวาคม 2556
- อรัญ วานิชกร. (2557 ก). ภาพลักษณ์การแพทย์แผนไทย การออกแบบสู่ความเป็นศูนย์กลางอาเซียน. วารสารศิลปกรรมบูรพา.22-33
- อรัญ วานิชกร. (2557ข). อัตลักษณ์หัตถเวชกรรมไทยสู่การออกแบบผลิตภัณฑ์ในสปาร์ร่วมสมัย. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ